

Kommandolathund

Ett X i någon av rutorna anger att kommandot fungerar på det systemet. Ett [nummer] anger att det finns en notis efter tabellen om kommandot.

- 1 – Teknisk Fysik/GU-Fysik (Solaris – UNIX)
- 2 – Datavetenskap/Matematik/Bioinformatik (Solaris - UNIX)
- 3 – Datavetenskap/Dator teknik/Elektroteknik/IT -linjen (Redhat - Linux)
- 4 – Maskinteknik/Automatiseringsteknik (? - Linux)

Flaggor som är angivna här till kommandona skall fungera på alla system om det ej är angivet annat. I övrigt skall man vara medveten om att vilka flaggor ett kommando tar kan variera från system till system. Vi försöker hålla listan så uppdaterad det går, men ändringar kan ske plötsligt.

Kommando	Flagga	Betydelse	1	2	3	4
alias		Lista existerande kommando förkortningar. Skapa nya förkortningar för kommandon.	X	X	X	X
apropos		Hitta kommandon genom givet sökord.	X	X	X	X
bg		Lägg ett kommando att arbeta i bakgrunden. Används oftast i samband med Ctrl-z och & .	X	X	X	X
cal		Visa en kalender.	X	X	X	X
cat		Slå ihop och visa filers innehåll. Används helst på textfiler.	X	X	X	X
cd		Byt bibliotek.	X	X	X	X
chmod		Ändra rättigheter på bibliotek och filer.	X	X	X	X
	-R	Ändra på alla filer och bibliotek (inkl) och under angiven sökväg.				
cp		Kopiera bibliotek och filer.	X	X	X	X
	-R	Kopiera alla filer och bibliotek med underbibliotek från angiven sökväg.				

Kommando	Flagga	Betydelse	1	2	3	4
date		Visa dagens datum och tid.	X	X	X	X
df		Visa ledigt diskutrymme för ett filsystem. OBS! Inte samma som quota!	X	X	X	X
	-k	Visa ledigt utrymme i kilobyte – 1024 byte.				
du		Summera använt diskutrymme.	X	X	X	X
	-k	Visa diskutrymmet i kilobyte – 1024 byte.				
	-s	Summera utrymmet för angiven fil. Tex summera ett biblioteks totala utrymme istället för att visa vad varje enskild fil tar upp i biblioteket.				
echo		Eka argument. Används för att titta på variabel innehåll i tex PATH variabeln.	X	X	X	X
enscript		Konvertera text filer till postscript för utskrift. Bra om man vill få snygga utskrifter med ramar, 2 sidor på ett blad etc.	X	X	X	
	-P abba	Skicka utskriften till skrivare <i>abba</i> .				
	-2	Skriv ut i två kolumner på pappret.				
	-r	Rotera 90 grader dvs skriv ut i landscape-mode. "Längs med långsidan av pappret".				
exit		Avsluta en xterm session.	X	X	X	X

Kommando	Flagga	Betydelse	1	2	3	4
fg		Lägg en process i förgrunden. Används oftast i samband med Ctrl-z och & .	X	X	X	X
file		Avgör vad det är för innehåll i en fil.	X	X	X	X
find		Hitta filer med ett visst namn, innehåll eller annat attribut såsom storlek, rättighet.	X	X	X	X
	-name	Hitta filer med angivet namn.				
finger		Kolla om kompisen läst sin mail eller vem en mailadress tillhör.	X	X	X	X
ftp		Tanka över filer, okrypterat, från en ftp server.	X	X	X	X
grep		Hitta ett givet mönster, i textfiler eller processlistningar.	X	X	X	X
	-v	Visa det som <i>inte</i> matchade mönstret.				
gunzip		Packa ner (komprimera) och packa upp filer i zip formatet.	X	X	X	X
gzip						
	-c	Komprimera filer.				
	-d	Extrahera, packa upp filer.				
head		Plocka ut ett antal rader från toppen av ett textdokument.	X	X	X	X
history		Lista vilka kommandon man använt den senaste tiden.				
hostname		Tag reda på namnet på datorn du sitter vid.	X	X	X	X
id		Vem är jag?	X	X	X	X

Kommando	Flagga	Betydelse	1	2	3	4
jobs		Lista antalet job som körs.	X	X	X	X
last		Tag reda på när vem var inloggad senast på maskinen du arbetar på, och varifrån.	X	X	X	X
less		Textläsare	X	X	X	X
locate		Hitta ett kommando. Sökning görs på given söksträng i en databas som uppdateras av datorsupporten.	X	X	X	X
lpr		Skicka en utskrift till en skrivare. INTE bilder dock! Använd isåfall en bildvisares utskriftsmöjlighet.	X	X	X	X
	-Pabba	Skicka utskriften till angiven skrivare <i>abba</i> .				
lpq		Lista skrivarkön.	X	X	X	X
	-all	Lista alla skrivares köer.	X	X		
	-P	Skicka utskriften till angiven skrivare.				
ls		Lista filer och bibliotek, ägare, rättigheter.	X	X	X	X
	-a	Lista även filer och bibliotek som startar med en punkt.				
	-l	Lista filer och bibliotek med rättigheter, storlek samt ägare.				
	-R	Lista filer och bibliotek i alla bibliotek under angiven sökväg.				
man		Läs manualblad.	X	X	X	X
mkdir		Skapa bibliotek.	X	X	X	X
more		Läs textfiler.	X	X	X	X
mv		Flytta filer.	X	X	X	X

Kommando	Flagga	Betydelse	1	2	3	4
ncftp		Tanka hem filer från en ftp server. Okrypterat.	X	X		X
netstat		Titta på statistik från nätverksinterfacet. Såsom öppna sockets, kollisioner....	X	X	X	X
	-i	Visa endast paket statistik för interfacen. Inte öppna sockets etc.				
ping		Se om en maskin lever eller verkar vara avstängd.	X	X	X	X
pkill		Som kill men mer funktionalitet.	X	X	X	X
pquota		Kolla hur många sidor du har kvar att skriva ut.		X	X	
printerquota		Som pquota!	X			
http://mdc.chalmers.se		Websida för att kolla pquota.				X
ps		Lista processer som körs på datorn.	X	X	X	
	-e	Lista information om varje process som körs.				[2]
	-f	Lista all information som finns att lista om varje process.				[2]
pstree		Som ps men med mer funktionalitet och endast för Solaris 2.8				
pwd		Vart befinner jag mig nu i filträdet?	X	X	X	X
quota		Lista hur mycket disk man får lov att spara på och hur mycket som är kvar innan man inte får spara mer.	X	X	X	X
	-v	Visa quotan för alla filsystem användaren finns på.				

[2] Under True64 används flaggorna aux istället.

Kommando	Flagga	Betydelse	1	2	3	4
rm		Plocka bort filer och bibliotek.	X	X	X	X
	-i	Fråga innan en fil tas bort.				
	-r	Plocka bort alla filer och bibliotek från angivet bibliotek och neråt.				
rmdir		Plocka bort bibliotek.	X	X	X	X
scp		Kopiera filer mellan olika datorsystem och konton. Krypterat.	X	X	X	X
set		Sätt värden på variabler som shellet använder.	X	X	X	X
setenv		Sätt värdet på omgivningsvariabler. Variabler som andra program än bara shellet använder.	X	X	X	X
sort		Sortera en text eller liknande text i bokstavsordning.	X	X	X	X
	-n	Sortera numeriskt.				
ssh		Logga in på en annan dator för att köra kommandon. Krypterat.	X	X	X	X
	-l <i>mia</i>	Logga in som användare <i>mia</i>				
tail		Plocka ut ett antal rader sist ur en textfil.	X	X	X	X
talk		Prata med andra personer via tangentbordet.	X	X	X	X
tar		Skapa arkiv av filer och bibliotek.	X	X	X	X
	c	Skapa ett arkiv eller plocka fram från ett arkiv.				
	f	Använd namngiven fil som lagring för arkivet eller som arkiv att hämta ifrån.				
	x	Extrahera från ett arkiv.				

Kommando	Flagga	Betydelse	1	2	3	4
time		Mät processortiden ditt egenhändigt ihopknåppade program tar på sig för att köra.	X	X	X	X
top		Visa processer som körs på ett snyggare sätt än ps.	X	X	X	X
touch		Skapa tomma filer.	X	X	X	X
traceroute		Vilken väg vandrar ett paket över nätverket.				X
unalias		Tag bort ett alias.	X	X	X	X
uname		Kolla vilket operativsystem som körs och vilken version.	X	X	X	X
	-a	Ger ibland en mer detaljerad listning.				
uniq		Plocka bort dubletter ur texten lista med kommandon.	X	X	X	X
unset		Plocka bort en shell-variabel.	X	X	X	X
unsetenv		Plocka bort en omgivningsvariabel.	X	X	X	X
wc		Räkna antalet ord, rader och bokstäver i en text.	X	X	X	X
	-l	Räkna rader.				
whatis		Tag reda på vad ett kommando gör.	X	X	X	X
where		Tag reda på vart ett kommando finns.	X	X	X	
whereis		Tag reda på vart ett kommando finns. ls kan text finnas i flera versioner, alla sökvägar till de listas.	X	X	X	X
which		Tag reda på vilket kommando du använder. I kontrast till whereis ls ges endast ett svar.	X	X	X	X

Kommando	Flagga	Betydelse	1	2	3	4
who		Vem är påloggad på den dator du arbetar vid?	X	X	X	X
whoami		Vem är jag – användarnamn.	X	X	X	X
xhost		Tillåt andra att skapa ”grafiska”fönster på datorn du arbetar vid.	X	X	X	X
xkeycaps		Visar ett grafiskt tangentbord med möjlighet att ändra det fysiska tangentbordets tangentbetydelser.	X	X	X	
xlock		Lås datorn.	X	X	X	
xlsfonts		Lista fonter i systemet. Bra att veta vilka som finns om man vill ställa om fonter som används mha systemfiler.	X	X	X	X
xman		Grafisk version av man för att läsa manualblad.	X	X	X	X
xmodmap		Ändra betydelsen av knapparna på tangentbordet mha koder. xkeycaps är en grafisk version.	X	X	X	X
xterm		Starta en xterm.	X	X	X	X

Shell-lathund (för tcsh)

För att starta ett nytt skal kan man skriva `tcsh`. Vill man felsöka script man gjort i ett skal är flaggorna `-x` och `-v` att rekommendera. Se manualblad för skalet `tcsh`. För att köra ett script i befintligt skal lägg till `source` framför scriptnamnet, normalt startas annars ett nytt skal när man kör scriptet.

Kommando	Förklaring
<code>alias</code>	Lista existerande kommando förkortningar. Skapa nya förkortningar för kommandon.
<code>bg</code>	Lägg ett kommando att arbeta i bakgrunden. Används oftast i samband med <code>Ctrl-z</code> och <code>&</code> .
<code>cd</code>	Byt bibliotek.
<code>echo</code>	Eka argument. Används för att titta på variabel innehåll i tex <code>PATH</code> variabeln.
<code>exit</code>	Avsluta en <code>xterm</code> session.
<code>fg</code>	Lägg en process i förgrunden. Används oftast i samband med <code>Ctrl-z</code> och <code>&</code> .
<code>history</code>	Lista vilka kommandon man använt den senaste tiden.
<code>jobs</code>	Lista antalet job som körs.
<code>set</code>	Sätt värden på variabler som shellet använder.
<code>setenv</code>	Sätt värdet på omgivningsvariabler. Variabler som andra program än bara shellet använder.
<code>unalias</code>	Tag bort ett alias.
<code>unset</code>	Plocka bort en shell-variabel.
<code>unsetenv</code>	Plocka bort en omgivningsvariabel.
<code>cd ..</code>	Gå ett steg tillbaka i filträdet
<code>cd -</code>	Gå till föregående bibliotek man stod i.

Genom att trycka på en tangent när man är i ett aktivt fönster kan man få effekter såsom att kunna bläddra bland gamla kommandon.

Tangent	Betydelse
Pil upp	Bläddra bland gamla kommandon.
Pil ner	Bläddra bland gamla kommandon.
Tabulatorn	Expandera till exempel ett filnamn så man slipper skriva hela namnet. Kräver att det unikt går att avgöra namnet från den information som hitills tillhandahållits.
<code>Ctrl-D</code>	Lista till exempel alla filer som startar med den bokstav man angivit.
<code>Ctrl-C</code>	Avsluta kommandon.
<code>Ctrl-z</code>	Suspendera ett kommando. Används oftast i samband med <code>fg</code> , <code>bg</code> och <code>&</code> .
<code>!!</code>	Utför senast körda kommando en gång till.

Omdirigeringsymbol	Betydelse
A > B	Tag det som kommando A ger ur sig och stoppa det i fil B. Om B inte existerar skapa B, om den existerar så skriv över.
A >> B	Tag det som kommando A ger ifrån sig och stoppa det <i>sist</i> i fil B. Om filen B inte finns skriv över den.
A < B	Tag det som står i fil B som indata till kommandot A.
A B	Tag utdatan som kommando A skapat och ge den som indata till kommando B.

Specialtecken för skalet (shellet) är tecken som används i mönstermatchning, man bör undvika att ha dessa tecken i filnamn. Ett tecken motsvarar ett mönster till exempel får en rad som `ls *.txt` effekten att alla filer med ändelsen `.txt` listas, dvs * matchar alla tecken och siffror i godtycklig följd.

Specialtecken	Tolkning
*	Matchar godtyckligt antal tecken – siffror, bokstäver....
~	Matchar sökvägen till hembibliotek.
?	Matchar ett godtyckligt tecken.
\$	Expanderar en variabel. Används oftast tillsammans med <code>echo</code> för att se ett variabelvärde.
\	Används för att upphäva betydelsen av ett specialtecken i skalet.
" "	Upphäver betydelsen av specialtecken som kan finnas i texten mellan dubbelfnuttarna (citationstecknen). Utom i fall som till exempel <code>"\$PATH"</code> då tolkningen blir som en variabel, jmf <code>' '</code> .
' '	Upphäver betydelsen av alla specialtecken inkl \$. Dvs <code>'\$PATH'</code> tolkas som texten <code>\$PATH</code> inte variabeln. Fnuttarna kallas enkelfnuttar.
` `	Det som står mellan de bakåtvända enkelfnuttarna (accent) kommer att exekveras (köras) av skalet (shellet).
[ ]	Det som står mellan klamrarna kan vara en lista på tecken som skall matchas.
&	Lägg ett kommando i bakgrunden, så man får tillbaka prompten.

Nyttiga applikationer lathund

En del av dessa applikationer finns i menyer andra startar man via ett `xterm`-fönster.

Mailapplikationer

Applikation	Kommentar	1	2	3	4
pine	En textbaserad mailläsare	X	X	X	X
mozilla	Mailläsaren återfinns under <code>Task-> Mail</code> .	X	X	X	X
mutt	Färgglad textbaserad mailläsare som trådar svar, precis som en nyhetsläsare.	X	X		
Webmail	http://webmail.student.chalmers.se	X		X	X

[1] Ratatosk startar man genom kommandot `tkrat`.

Webläsare

Applikation	Kommentar	1	2	3	4
mozilla	Grafisk webläsare.	X	X	X	X
opera	Grafisk webläsare.	X	X	X	X
lynx	Textbaserad webläsare. Visar inga bilder utan endast text.	X	X	X	X

Nyhetsläsare

Applikation	Kommentar	1	2	3	4
mozilla	Grafisk nyhetsläsare. Nyhetsläsaren återfinns under <code>Tasks-> Mail</code> .	X	X	X	X
pine	En textbaserad nyhetsläsare.	X	X	X	X

Dokumenthantering och editorer

Applikation	Kommentar	1	2	3	4
vi	En riktigt skön textbaserad texteditor. Inget för den normala användaren, kanske den galna systemadminen.	X	X	X	X
vim	vi Improved. Säger allt.	X	X	X	X
openoffice/ staroffice	Ordbehandlare, webläsare etc.. Klara av att läsa Word-dokument och spara i Word-format (.doc).	[3]	[3]	[3]	[3]
latex	En kompilator för latex-kod. Latex är ett språk för dokument framställning. Påminner om HTML fast är något svårare.	X	X	X	X
emacs	Allas favorit texteditor. Grafisk. Man kan editera text. Spela spel. Få psykolog hjälp med mera. Programmerar man kan man få färglagd	X	X	X	X

[3] Startas via kommandot `soffice` eller `staroffice` eller `openoffice`.

lyx	Ett grafiskt pek o klick verktyg för framställning av latex baserade dokument.	X	X		
nedit	En texteditor i emacs stil. Något enklare att använda.	X	X	X	X
latex2html	Omvandla ditt latex baserade dokument till hmtl-kod.	X	X		
xdvi	Presentera ditt latex kompilerade dokument.	X	X	X	X
ps2pdf	Omvandla dokument i Postscript format till Portable Document Format.	X	X	X	X
pdf2ps	Omvandla dokument från Portable Document Format till Postscript.	X	X	X	X
dvips	Omvandla dvi till Postscript. Används i Latex sammanhang.	X	X	X	X
gv eller ggv	Titta på postscript (ps) dokument.	X	X	X	X
acroread	Titta på portable document format (pdf) dokument.	X	X	X	X

Byta lösenord – Personkonton

Datavetenskap/Matematik/Elektroteknik/IT-linjen/Bioinformatik/Datorteknik:

<https://cdks.chalmers.se>

Teknisk Fysik/GU-Fysik:

UNIX/Linux kommando: yppasswd

Byta lösenord – Laborationskonton

Datavetenskap/Matematik/Elektroteknik/IT-linjen/Bioinformatik/Datorteknik:

UNIX/Linux kommandot: passwd